

کردستان

شیرین مرادی

عکس‌ها:

مصلح پیرخضریانیان

اینجا هر شهر و روستایی آیینی برای آغاز سال نو دارد

کردستان پایتخت نوروز

گفته می‌شود هنگامی که کاوه بر ضحاک پیروز شد مردم به مناسبت این پیروزی بر کوه‌ها آتش افروختند و دست در دست هم به شادمانی پرداختند و از آن سال تاکنون مردم کرد هر ساله در اول بهار به بزرگداشت آن روز فرخنده، آتش روشن می‌کنند و به شادمانی می‌پردازند؛ مراسمی که امروز با وجود گذر از دنیای سنتی در بسیاری از روستاهای این استان همچنان پویا و زنده است. بهار از نیمه‌های اسفند و کمی زودتر برای مردمان کردستان آغاز می‌شود و خانواده‌ها دست به تدارک نوروز می‌زنند و خود را برای استقبال از بهار طبیعت آماده می‌کنند. میر نوروزی و کوسه‌گردی از مراسم زیبایی است که در نزدیکی‌های بهار در برخی مناطق استان کردستان برگزار می‌شود تا جایی که در بهار ۹۸ هر شهر و هر روستای کردستان یک مراسم را تا یک قدمی ثبت شدن به عنوان پایتخت نوروز ایران هم پیش برد اما ویروس کرونا مسیر را بر کسب این نشان ملی سد کرد.

● چهارشنبه سوری

خورشید چهارشنبه آخر سال که غروب می‌کند فرقی ندارد که شهری باشی یا روستایی، خانوادگی یا به همراه دوستان و همسایه آتش بر پشت بام و میان کوچه پسکوچه‌های شهر و روستا روشن می‌شود، قدیمی‌ترها معتقد بودند باید جارویی را که نماد پاک کردن است به نیت دور کردن کثافت و بدبختی‌ها به آتش کشید، بعضی‌ها حتی سکه‌ای هم روی آتش می‌انداختند تا صدقه رفع بلا کنند.

زنان روستایی هم چند تار مو از سر فرزندان خود بریده و دور می‌انداختند و در کنار تمامی این رسم و رسوم در چهارشنبه سوری، مردم دست در دست همدیگر به نشانه وحدت و همدلی به پایکوبی یا همان «هه لپه رکی» می‌پرداختند.

● کوسه‌گردی

کوسه‌گردی از جمله سنت‌های نوروزی در میان مردم کردستان بود که تقریباً تا دهه پیش به عنوان مقدمه نوروز در استان کردستان برگزار می‌شد.

کوسه‌مردی از اهالی روستاست که با وصل کردن شاخ‌هایی از چوب و داس و ریشی از پنبه یا پشم و سیبل درازی از موی بز، ظاهری غیرعادی و در عین حال مضحک به خود می‌دهد و جوانان دیگر از همان روستا به پوشیدن لباس گردی زنانه و سرخاب سفیداب کردن خود نقش زن کوسه را بازی می‌کنند.

کوسه و زنش به همراه جمعی از جوانان در داخل روستا شروع به گشت‌زنی می‌کنند و با این کار لحظات شادی را برای مردمان روستا به ارمغان می‌آورند، کوسه با استقبال صاحبخانه وارد خانه اهالی می‌شود و هدایایی به مناسبت نوروز که شامل انواع خشکبار، روغن، کره و تخم مرغ و غیره است را در میان

خنده و نشاط اهالی می‌گیرد و در کیسه‌ای که به کمر بسته جمع می‌کند و از هیچ خانه‌ای بدون عیدی خارج نمی‌شود.

● هیله‌ک‌شکینی

هیله‌ک‌شکینی یا تخم‌مرغ بازی از دیگر سنت‌های زیبا در میان مردم کردستان است، رسم زیبایی که در آخرین روزهای سال کهنه در میان مردمان این دیار خودنمایی می‌کند. این آیین از چند روز پیش از عید تا چند روز پس از عید ادامه دارد.

تخم‌مرغ‌ها به اندازه جمعیت خانواده صبح زود پخته و رنگ آمیزی می‌شود که در بسیاری از مواقع به دلیل آنکه ممکن است رنگ به درون تخم‌مرغ نفوذ کند، از رنگ طبیعی استفاده می‌کنند.

دو طرف، تخم‌مرغ را به گونه‌ای که انگشتانش به دور آن حلقه‌زده شده و تنها یکی از دو سر آن پیدا باشد به هم می‌کوبند. تخم‌مرغ هر کدام که در این ضربه وارد کردن‌ها ترک برداشت باید آن را به طرف مقابل تقدیم کند.

● هه‌ته‌ری، مه‌ته‌ری

هه‌ته‌ری، مه‌ته‌ری از دیگر آداب نوروزی مرسوم در کردستان است؛ مراسمی که کودکان بازی گردان‌های اصلی آن هستند. سال که تحویل می‌شود، کودکان و نوجوانان به صورت گروهی به پشت بام‌خانه‌ها می‌روند و برای گرفتن عیدی شال‌ها را از دودکش یا نورگیر خانه‌ها پایین می‌فرستند و پس از گذاشتن هدایا از سوی صاحبخانه در آن که شامل پول، تخم‌مرغ رنگی، میوه و شکلات و شیرینی می‌شود شال پایین فرستاده شده را با صدای «هه لیکیشه» (بکش بالا) صاحبخانه بالا می‌کشند. با وجود تغییر بافت ساختمان‌ها و حذف دودکش سنتی سقف خانه روستاها، این رسم همچنان در میان مردمان روستایی این استان زنده است و